

Zagraniczny

Łukasz Kulczycki¹ **19 VIII 1911–3 V 2018**

Członek zagraniczny Wydziału V Lekarskiego Polskiej Akademii Umiejętności, profesor pediatrii Łukasz Kulczycki zmarł 3 maja 2018 roku w wieku 106 lat w Stanach Zjednoczonych. Był potomkiem rodziny szlacheckiej. Jego przodek, Jerzy Franciszek Kulczycki (Kolschitzky) herbu Sas, przed Odsieczą Wiedeńską wstąpił się wezwaniem pomocy po wymknięciu z oblężonego przez Turków Wiednia. Postać Kolschitzkiego została upamiętniona nadaniem wiedeńskiej ulicy jego nazwiska wraz z jego pomnikiem na narożnej kamienicy.

Prof. Łukasz Kulczycki urodził się na Podolu 19 sierpnia 1911 roku. Uczył się w gimnazjum w Czortkowie, studiował na Akademii Weterynaryjnej we Lwowie, uzyskując stopień doktora z bakteriologii i nauk weterynaryjnych w 1936 roku, następnie przez 2 lata studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza. Po wybuchu II wojny światowej powołany do wojskowych służb sanitarnych, emigrował przez Węgry do Francji, gdzie wstąpił do Polskich Sił Zbrojnych. Po kapitulacji Francji ewakuował się do Wielkiej Brytanii. Od roku 1941 studiował medycynę na Polskim Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Edynburgu, ukończył studia medyczne w 1946 roku. Specjalizację ze zdrowia publicznego uzyskał pracując w Londynie (1948), następnie w Dublinie uzyskał specjalizację z pediatrii (1950). Po wyjeździe do Kanady rozpoczął karierę medyczną jako dyrektor Centrum Medycznego Swan River Wydziału Zdrowia w Winnipeg, Manitoba. W roku 1953 przeniósł się do Bostonu, Massachusetts, i nostryfikował specjalizację z pediatrii w Szkole Medycznej Uniwersytetu Harvarda. Pracował w Szpitalu Dziecięcym w Bostonie, gdzie był również wykładowcą. Od 1962 roku

¹ Nekrolog dostarczono do redakcji po oddaniu poprzedniego tomu „Rocznika PAU” (R. 2018) do druku.

jako docent rozpoczął pracę na Uniwersytecie Georgetown w Waszyngtonie, został tam w 1976 roku dyrektorem Centrum mukowiscydozy (Cystic Fibrosis Center) Szpitala Dziecięcego w Waszyngtonie oraz profesorem pediatrii i konsultantem pulmonologii w latach 1977–1991.

Zainteresowania naukowe prof. Kulczyckiego, którego amerykańscy koledzy nazywali Dr K, skupiły się na mukowiscydozie. Jest to najczęstsza z ciężkich wrodzonych chorób, spowodowanych mutacją pojedynczego genu. Odkryta została w 1934 roku przez patolog dr Anderson, jednak to właśnie prof. Kulczycki wraz ze swoim wieloletnim współpracownikiem z Bostonu Harrym Schwachmannem, profesorem pediatrii Uniwersytetu Harvarda, podjął próby leczenia tej choroby. Opracowana przez nich skala kliniczna Schwachmann-Kulczycki była jednym z częściej cytowanych (ponad 840 razy) w literaturze lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku sposobów oceny postępu choroby. Pierwszy ośrodek leczenia mukowiscydozy powstał w Bostonie, gdzie prof. Kulczycki dojeżdżał przez 10 lat, następny w Waszyngtonie, a trzeci w Portland w stanie Main. Prof. Kulczycki opisał negatywny wpływ kolonizacji dróg oddechowych bakterią *Pseudomonas aeruginosa* na przebieg mukowiscydozy. Wśród nowatorskich metod leczenia chorych na mukowiscydozę zaproponował zastosowanie bronchoskopii do usuwania gęstej wydzieliny z oskrzeli oraz wykonywanie przeszczepów płuca i serca.

Prof. Kulczycki zdobył międzynarodową sławę jako ekspert w leczeniu mukowiscydozy. Był członkiem licznych organizacji naukowych: American Medical Association, American Academy of Pediatrics, Royal College of Physicians of Edinburgh, New York Academy of Sciences. Od 1959 roku coraz częściej przyjeżdżał do Polski. Uczestniczył z ramienia Polish American Congress w rozbudowie Szpitala Dziecięcego w Krakowie-Prokocimiu oraz w otwarciu Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie. Był inicjatorem i pierwszym prezydentem Polish American Health Association. W 1973 roku został honorowym członkiem Polskiego Towarzystwa Pediatrycznego. Prof. Łukasz Kulczycki był laureatem wielu nagród, w tym Wydziału Zdrowia w Manitobie w Kanadzie, wielokrotnie został nagrodzony przez Amerykańskie Stowarzyszenie Medyczne, otrzymał medal 200-lecia Uniwersytetu Georgetown. W 2006 roku został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP. Był również członkiem Królewskiej Akademii Medycznej w Edynburgu. W laudacji wspomniano:

Jego wkład w badania naukowe, diagnostykę i terapię dzieci chorych na mukowiscydozę spowodowały, że był szanowany i lubiany w wielu krajach świata. Jest miarą człowieka, że nadal się go zaprasza do kraju urodzenia – Polski, do Szkocji – ojczyzny z adopcji, w której się wyszkolił, i do kraju, w którym żył

i osiągnął zawodowe sukcesy – Stanów Zjednoczonych, lecz również innych stron świata, od Indii, przez Amerykę Południową, do Europy, w których wykładał i został uznany za specjalistę w swojej dziedzinie.

Prof. Łukasz Kulczycki był członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Umiejętności od 2004 roku. Jednym z ostatnich doniesień naukowych prof. Kulczyckiego była prezentacja podczas zjazdu Europejskiej Akademii Alergii i Klinicznej Immunologii, wygłoszona podczas dorocznego kongresu w Warszawie w 2009 roku. Wzruszającym momentem ostatnich miesięcy życia prof. Kulczyckiego było odnalezienie jego polskiego munduru wojskowego sprzed 70 lat. Pracownica Polskiego Towarzystwa Muzealnego „Ogniwo” w Winnipeg, na podstawie zachowanych w kieszeniach dokumentów, odszukała prof. Kulczyckiego, by przymierzył po raz ostatni swoją wojskową bluzę.

Został pochowany na cmentarzu Columbia Gardens w Arlington, Wirginia.

Marek Sanak